

Chovancová, K.: Medzinárodné rozhodcovské konanie v obchodnej praxi

VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 2005, Strán 126

Renáta Paulíčková*

Rozhodnutie sporu prostredníctvom medzinárodnej obchodnej arbitráže je obvyklým riešením vzájomných sporov v situácii, keď dohoda zmluvných strán nie je možná. Zmluvné strany chcú prostredníctvom rozhodcovského konania zakotveného v obchodnej zmluve dosiahnuť, že každý spor, ktorý vznikne, bude posúdený nezávislým medzinárodným rozhodcovským tribunálom a konečný výrok tribunálu bude záväzný pre obe strany. Na rozdiel od súdov, ktoré sú preťažené, rozhodca má možnosť venovať predloženému sporu dostatočné množstvo času a náležitú pozornosť. V porovnaní so súdnym konaním podľa cudzieho práva sú aj finančné náklady nižšie.

Poznanie medzinárodných rozhodcovských pravidiel a medzinárodnej obchodnej arbitráže vôbec je v súčasnosti na Slovensku nedostatočné najmä pre nedostatok dostupných autentických odborných informácií. Žiaľ, v dnešnej dobe ani v bohatých fondoch slovenských vedeckých a odborných knižníc nenájdeme cudzie rozhodcovské nálezy či komentáre k medzinárodným rozhodcovským pravidlám. Vzhľadom na dnešnú vybavenosť slovenských knižničných fondov neexistuje ani možnosť štúdia akýchkoľvek odborných zahraničných publikácií o medzinárodnom rozhodcovskom konaní. Nedostatok prepotrebnej odbornej literatúry naďalej pretrváva, pričom použitie medzinárodnej obchodnej arbitráže v slovenských obchodných zmluvách s cudzím prvkom naopak búrlivo narastá. V súvislosti s ešte nie tak dávny vstupom Slovenska do Európskej únie však odôvodnene predpokladáme, že použitie medzinárodnej arbitráže v zmluvnej obchodnej praxi ešte ďalej porastie.

Práve z tohto dôvodu považujeme za výsostne prínosnú a nanajvýš aktuálnu vedecko-odbornú monografiu z autorskej dielne JUDr. Kataríny Chovancovej s titulom Medzinárodné rozhodcovské konanie v obchodnej praxi. Autorka sa s problematikou medzinárodnej obchodnej arbitráže oboznámila vo svojej bankovej právnej praxi pri tvorbe medzinárodných obchodných zmlúv so zahraničnými partnermi vo viacerých bankových inštitúciách na Slovensku.

Predkladaná publikácia je venovaná charakteristike a aplikácii vybraných rozhodcovských pravidiel v obchodnej praxi. Autorka tak reagovala na vysoko-

kú frekvenciu ich použitia zmluvnými stranami napr. v bankovej praxi a súčasnú všeobecne nízku úroveň znalosti medzinárodných rozhodcovských pravidiel. Na základe negatívnych skúseností zo svojej bankovej právnej praxe považovala vo svojej publikácii za potrebné upozorniť, že znalosť spomenutých rozhodcovských pravidiel je naozaj nedostatočná, a to najmä pre už spomínaný nedostatok potrebných a dostupných informácií. Okrem toho apeluje i na skutočnosť, že vzhľadom na časté používanie medzinárodných rozhodcovských pravidiel napr. v bankovej praxi nie je dôležitá pre nadobudnutie nutných komplexných poznatkov len znalosť ich aplikácie v príslušných bankových zmluvách. Významným faktorom, ktorý prispieva k získaniu prehľadu o celkovom postupe sporových strán v rozhodcovskom konaní podľa medzinárodných rozhodcovských pravidiel, je nepochybne aj základná znalosť historického vývoja medzinárodných rozhodcovských pravidiel.

Pri vypracúvaní návrhov úverových zmlúv so zahraničným partnerom sa v bankovej praxi zvyčajne stretávame so zakotvením medzinárodného rozhodcovského konania v osobitnom článku „Spôsob riešenia sporov“. Podľa výberu zmluvných strán je v zmluve zakotvené medzinárodné rozhodcovské konanie napr. podľa rozhodcovských pravidiel UNCITRAL (United Nations Commission on International Trade Law), alebo podľa rozhodcovských pravidiel Medzinárodnej obchodnej komory – rozhodcovských pravidiel ICC (International Chamber of Commerce and Trade).

Recenzovaná monografia sa venuje charakteristike a aplikácii vybraných rozhodcovských pravidiel v obchodnej praxi. Autorka ju rozčlenila na osem kapitol.

V prvej kapitole s názvom „Medzinárodná obchodná arbitráž v bankových úverových zmluvách“ sa zaoberá základnou charakteristikou inštitútu úveru a úverovej zmluvy. Stručne zároveň načrtáva základné ponímanie inštitútu úveru v niektorých vybraných cudzích právnych poriadkoch.

V druhej kapitole „Medzinárodná obchodná arbitráž podľa rozhodcovských pravidiel UNCITRAL“ autorka podrobne analyzuje rozhodcovské pravidlá a z praktického hľadiska poskytuje podrobný návod pre sporové strany ako postupovať pri riešení vzájom-

* Mgr. Ing. Renáta Paulíčková, Ph.D., Stredisko pre výskum regionálneho rozvoja, Západočeská univerzita Plzeň

ných sporov prostredníctvom rozhodcovských pravidiel UNCITRAL, a to od začatia konania až po vydanie rozhodcovského nálezu.

Tretia kapitola svojim obsahom logicky nadväzuje na predchádzajúcu, ako už vyplýva z jej názvu „Vylúčenie Arbitration Act 1996 v medzinárodných bankových úverových zmluvách“. Na tomto mieste autorka charakterizuje anglický zákon o rozhodcovskom konaní a dospieva k dedukcii dôvodov zmluvných strán na vylúčenie jeho pôsobnosti v medzinárodných bankových úverových zmluvách. Po preštudovaní si predkladanej charakteristiky tak dáva zároveň priestor na vytvorenie si vlastného názoru o podobe, priebehu, súčasnostiach anglického rozhodcovského konania a súčasne posúdenie dôvodov, ktoré zmluvné strany viedli k vylúčeniu pôsobnosti tohto zákona z bežnej bankovej praxe.

V štvrtej kapitole s titulom „Medzinárodná arbitráž podľa rozhodcovských pravidiel Medzinárodnej obchodnej komory“ je priestor venovaný detailnému rozboru rozhodcovských pravidiel Medzinárodnej obchodnej komory a zároveň druhému praktickému príkladu, názornej ukážke možnej aplikácie predmetných pravidiel prostredníctvom rozboru konkrétnych príslušných zmluvných ustanovení.

„Rozbor rozhodnutia Najvyššieho súdu USA vo veci Prima Paint Corporation v. Flood and Conklin Manufacturing Co“ je názov piatej kapitoly, ktorá je spätá s problematikou oddeliteľnosti rozhodcovskej doložky, ktorá je posudzovaná rozhodcovským tribunálom ako nezávislý právny dokument. Autorka tu okrem detailnej analýzy rozhodnutia vyslovuje i svoj názor na celkové hodnotenie medzinárodného rozhodcovského konania Najvyšším súdom USA z hľadiska jeho dôležitosti v americkom právnom systéme.

V šiestej kapitole „Rozbor rozhodcovského nálezu č. 5649/1987 podľa pravidiel Medzinárodnej obchodnej komory“ sa čitateľ oboznámi s konkrétnym príkladom spôsobu rozhodovania v medzinárodnom rozhodcovskom konaní podľa rozhodcovských pravidiel

Medzinárodnej obchodnej komory, t. j. v systéme tzv. „inštitucionalizovanej arbitráže“ v bankovej sfére.

Predmetom siedmej kapitoly „Rozhodcovské konanie v medzinárodnej obchodnej praxi“ je vymedzenie základných pojmov medzinárodnej obchodnej arbitráže, analýza jednotlivých druhov medzinárodného rozhodcovského konania, určenie jurisdikcie rozhodcovských tribunálov a podstata a význam uznania a vykonateľnosti zahraničného rozhodcovského nálezu.

Predmetom poslednej ôsmej kapitoly nazvanej „Zovšeobecnenie a záver“ je slovenská právna úprava rozhodcovského konania a komparatívny pohľad na domácu zákonnú úpravu v súvislosti s analyzovanými rozhodcovskými pravidlami. Zároveň, ako už i názov kapitoly naznačuje, zovšeobecňuje základné znaky a výhody medzinárodného rozhodcovského konania a predikuje vývoj a význam aplikácie domáceho a medzinárodného rozhodcovského konania v podmienkach slovenskej obchodnej praxe.

Cieľom recenzovanej publikácie, ktorý si autorka jej napísaním vytýčila, bolo podať stručný prehľad a charakteristiku rozhodcovských pravidiel UNCITRAL a rozhodcovských pravidiel ICC spolu s uvedením konkrétnych praktických príkladov, vyúsťujúcich do teoretických záverov a zovšeobecnení danej problematiky, ktorý bude možné využiť pre potreby bankovej praxe a v širšom kontexte aj pre potreby slovenskej obchodnej praxe. Podľa nášho názoru je publikácia prínosná i vysokou aktuálnosťou a využiteľnosťou i pre študijné účely študentov Právnickej fakulty Univerzity Komenského, kde bola aktuálne schválená výučba medzinárodnej obchodnej arbitráže ako samostatného predmetu. Pod kvalitu diela sa podpisujú hlavné informačné zdroje, po ktorých autorka pri jeho písaní siahla. V prevažnej miere ide o zahraničné publikácie o medzinárodnej obchodnej arbitráži, ktoré nie sú na Slovensku bežne dostupné. Okrem iných je zaujímavým zdrojom aj anglický zákon o rozhodcovskom konaní, platný od roku 1996 vo Veľkej Británii a rozhodcovské pravidlá Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory.